

Під покровом Божої Матері дожив до ста років

Завтра в житті Олексія Вітошка, жителя села Великий Стидин, відбудеться визначна подія. Він святкуватиме столітній ювілей. Принаймні про це свідчить запис у його паспорті. Хоча сам ювіляр іншої думки.

- Мати розповідала, що я народився 14 жовтня, на Покрову, - каже Олексій Петрович. - А 25-го листопада мене охрестили. Тож і метрику видали на основі запису у церковній книзі. Життя Олексія Вітошка склалося непросто. Батьки мали десять дітей: шість синів та чотири дочки. Тому, щоб прогодуватися, старші мусили найматися на роботу до польських хазяїв.

- Я пас худобу у пана Дерушинського і заробляв по 15 злотих за сезон, - згадує часи минувшини сивочолий дідусь. - У тридцять восьмому оженився. Ще через рік Гітлер напав на Польщу і до нас прийшли радянські «визволителі». Вони «визволили» нас від хліба і сала. Пам'ятаю, як голодні солдати кололи і смажили кабанів, ніяк не могли наїстися. Більшовики казали, що замість Бога буде Ленін. Тому, коли влітку сорок першого в село входили німці, люди зробили дерев'яну арку, яку прикрасили квітами. Зверху прикріпили тризуб. Зустрічали німецьких солдат хлібом-сіллю, співали українських пісень. Хоча і німці називали себе «ви-

зволителями», люди побачили, що й ті були окупантами. Тому й організували УПА. У навколишніх селах та лісах стояли повстанські відділи бандерівців. Коли ж гітлерівці почали вивозити молодь до Німеччини, подався і я до лісу.

У 1944-му, після відступу фашистів, почалася мобілізація на фронт осіб чоловічої статі, яким виповнилося 18 років і більше. Знаючи про те, що багато населення перебуває в лавах українських повстанців, органи радянської влади оголосили звернення до вояків УПА, в якому пропонували припинити чинити опір та добровільно здатися. Тих, хто не послухався, силоміць виловлювали в лісі і розстрілювали на місці без суду і слідства.

- Того дня, коли чекісти прочісували ліс, - продовжує свою розповідь Олексій Вітошко, - я був у селі. Це зберегло мені життя. Та більшовицького суду уникнути не вдалося. Спочатку мене викликали у Степань у військкомат. Там заарештували і вісім днів допитували. Вимагали зізнатися, що був у повстанцях. Багато людей «зламалися» і видавали один іншого. Добре, що зі мною більше нікого не було із нашого села. Хтозна, як би тоді доля склалася... На дев'яту добу мене разом з іншими арештантами загнали в ешелон і повезли вглиб Росії. Дорогою давали їсти сирі кінські ребра і одну хлібину на чотириох. Коли потяг добрався Києва, вагон із новобранцями загнали в тупик. Через якийсь час сюди приїхав легковий автомобіль, з якого вийшов поважний генерал. Він наказав усім вийти з вагонів. Коли ми вишикувались, запитав:

- Как вас кормили?

- Погано! - відповіли хором.

На обличчі генерала з'явився гнів.

- Почему люди голодные? - запитав він у бійців, що нас супроводжували і наказав відкрити двері усіх вагонів потяга. В одному вагоні біля ящиків із сухпайками спав п'яний лейтенант.

Генерал одразу ж зірвав з нього пагони.

- Парикмахера ко мне! - крикнув злісним голосом. - Постричь налысо! - показав пальцем на лейтенанта.

Коли перукар завершив стрижку, генерал промовив: «Вы такие же солдаты, как и он, - і тицьнув пальцем у щойно розкалуваного лейтенанта. - Я не позволю, чтоб бойцы голодали!»

Після цього нас повезли далі. По дорозі налетіла німецька авіація і всіх випустили з вагонів. Після бомбардування не дорахувалися двох людей. Їх знайшли живими під якимись колодами і відразу перед строем розстріляли.

Коли підїжджали до Сизрані, я і ще шестеро чоловік захворіли на тиф. Усіх нас зняли з поїзда. П'ятеро померло. Мене, мабуть, під свій покров взяла Божа Мати, бо смерть обійшла боком. Після одужання був запасний полк в Марійській АРСР. Будували собі землянки і жили в них. Робили нари із жердин, замість матраців - березові гілки. Так ганяли, що окремих солдат припадки брали. Офіцери думали, що ті притворюються і сували їм голки під нігті. Звідти повезли на Прусію. Біля Каунаса дізналися, що Німеччина капітулювала і війна завершилася. Тоді нашу 11-ту армію перекинули в Монголію, воювати з Японією, далі у Маньчжурію, в місто Харбін. Згодом потрапив на Далекий Схід та Південний Сахалін.

Додому повернувся у 1947-му році. Нашу землю і всю домашню живність совєти забрали в колгосп...

У колгосп пішов працювати і Олексій Вітошко. На всіх роботах трудився совісно, а по неділях та у православні свята завжди поспішав до церкви. Згодом парафіяни обрали його старостою Свято-Покровського храму. Те, що зробив дід Олексій для Великостинської церкви, пам'ятатиме не одне покоління людей.

У 1942-му році у Великий Стидин двома па-

рами корів привезли церковні дзвони із Гути. Люди закопали їх на території храму. Довгий час Олексій Вітошко виношував думку відшукати їх. Це стало можливим лише після смерті Брежнєва, коли в суспільстві послабився атеїстичний тиск.

- У 1984-му році, - розповідає Олексій Петрович, - я зробив металевий щуп і ми з кумом почали штирхати землю коло церкви. Обстежили кожний клаптик, та нічого не знайшли. Одного разу мій погляд впав на клен, що ріс біля церкви. Якось сила підказала, що треба ще прощупати під тим кленом. Ми так і зробили. Під щупом задзвенів метал. Почали розкопувати і побачили великий дзвін. Прибігло багато людей. Хтось сказав, що в землі є ще один - менший дзвін. Згодом викопали і його. Мене викликали в сільську раду: Голова запитав: «Хто дозволяв дзвони викопувати?» А коли ті дзвони почепили на дзвіницю і почали дзвонити, в село приїхали уповноважені з району.

- Судити вас будемо! - промовив районний чиновник. - На Соловки поїдете!

- У мене там є знайомі, бо я біля білих ведмедів служив, - відповів йому.

Наступного дня у Великий Стидин разом із районним чиновником прибув ще вищий чиновник з Рівного. Священик злякався і втік із села.

Уповноважений піднявся на дзвіницю, узяв за шнурки і почав дзвонити. А потім подивився мені в очі і промовив: «Гарно дзвонять!». З тим і поїхав.

Олексій Вітошко ще й досі в храм ходить. А секрет його довголіття дуже простий: фізично працювати, в міру пити і дотримуватися християнських заповідей. Він впевнений в тому, що глибока віра в Господа та покров Божої Матері допомогли йому дочекатися такого славного ювілею.

Олександр НИКОНЧУК.